

Několik slov k partyzánskému oddílu Olga

Partyzánský oddíl Olga vznikl 9 ledna 1945 v Nemochovicích u Vyškova. Byl vytvořen ze skupinek partyzánů, těch co přecházeli přes hranici ze Slovenska do tehdejšího protektorátu Čechy a Morava, která v té době byla na rozkaz K. H. Franka velmi střežena německými jednotkami. Protektorátní německá správa se velmi bála, aby se Slovenské národní povstání propuknuvší v Banské Bystrici 29. srpna 1944 nepřeneslo do oblasti východní Moravy do hor Moravsko-slezských Beskyd, kde byly příznivé podmínky pro partyzánský způsob boje s německými okupanty. Za bojů se po skupinách partyzánům dařilo přecházet v říjnu a listopadu 1944 hranici u Makova a Velkých Karlovic a údolím Podřatého za pomoci místních občanů zejména řídícího učitele a odbojáře Jana Háši. Získávali podporu místních obyvatel na samotách, v hostinci na Martiňáku, na Kněhyni, kde byl zbudován bunkr a také ve vesnicích v údolí rožnovské Bečvy.

Prvním velitelem už zformované 1. Partyzánské brigády Jana Žižky se už na slovenské straně hranic stal na hájence v Nemšové poručík Janko Ušiak. Po jeho smrti, ke které došlo při přestřelce v hájence na Čeladné s jednotkou SS se velitelem stává partyzán major Rudé armády Dajan Bajanovič Murzin. Byl svým původem vesnickým učitelem z Ufy. Svě zkušenosti již před tím získal z partyzánských bojů na Ukrajině a Moldavsku v brigádě Kovpaka. Jeho nazval sám Hitler svým osobním nepřítelem a na jeho dopadení byla vysána vysoká odměna ve výši dvou milionů říšských marek. Na partyzány na rozkaz K. H. Franka byla v listopadu 1944 uspořádána akce jednotek SS a dalších německých bezpečnostních sborů pod názvem Tetřev a tetřívěk, kdy byl celý masív hor obklíčen a pročešáván. Za podporu partyzánů byli občané vyslýcháni, mučeni a někteří pro výstrahu na místě oběšeni.

Oddíly brigády se postupně přemísťovaly do vizovických a hostýnských vrchů.

Velitelem partyzánské oddílu „Olga“ jež začal operovat v chříbských a ždánických lesích se stal Josef Houfek zvaný Pepek. Jméno oddíl získal po jeho aktivní zakladatelce Olze Františákové. Do konce války vzrostl počet jeho bojovníků na 150 lidí z nichž 20 padlo při ozbrojených střetech s fašisty. Jeho nejznámější akcí bylo zajištění německé 10. Tankové divize generálmajora Dietricha von Müllera dne 19. Dubna 1945. Stalo se tak na zámku hraběte Dubského v Hořticích, kde bylo i dalších osm důstojníků z jeho štábu. Přes mjr. Murzina velitele brigády o tom byl zpraven velitel 2. ukrajinského frontu maršál Malinovský. Ten rozhodl o co nejrychlejším předání tohoto generála do rukou Rudé armády pro jeho znalosti obrany města Brna.

Němci podnikali společně s ukrajinskými vlasovci rozsáhlé akce k jeho osvobození včetně represivních akcí proti našim občanům z blízkého okolí. Partyzánský oddíl i se zajatým generálem se přesunul na Tománkovu hájenku u obce Salaš. Boj pokračoval v prostoru Bunče 29. dubna 1945, kde se střetli s jednotkou SS. Kromě jednoho byla tato jednotka pobita. Tomuto esesákovi se podařilo uprchnout do Zdounek a tam věc oznámit a po té tam zemřel na následky zranění. Následkem toho odpoledne v odvetné akci byly v osadě Bunč

vypáleny turistické budovy a zavražděn hlídač Václav Ranec. Byl napřed mučen a pak vhozen do hořících plamenů. Vlasovci obsadili obec Salaš nacházející se pod Bunčem. Zde tvrdili, že jsou partyzáni a pod záminkou předání zbraní mužům ze Salaše, jichž bylo 20 v odlehlém místě zvaném Mezivodí, tyto muže a pak ještě jednu ženu bestiálně postříleli. Partyzáni oddílu Olga nečekali a vtrhli do Salaše a zaujali pozice na obranu této obce. Pak se v dalších dnech podíleli na osvobozování Velehradu od okupantů spolu s jednotkami Rudé armády. Teprve po té se podařilo předat generála Müllera a další zajatce do rukou vojáků 2. ukrajinského frontu maršála Malinovského.

Boj tohoto oddílu čítajícího 150 lidí včetně 7 žen ještě neskončil. Bylo rozhodnuto je začlenit do svazku 13. gardového pluku 10. gardové divize Rudé armády. S nimi byli nasazeni do frontových bojů u Bosonoh a Ostrovačic u Brna a pak se zúčastnili boje za osvobození Velké Bíteše, Velkého Meziříčí, Havlíčkova Brodu a u Benešova dne. 9. května 1945 zasáhli i do bojů o Prahu. Demobilizováni pak byli tito partyzáni 16. května 1945. Tito lidé převážně neměli žádný vojenský výcvik a žádné velké bojové zkušenosti a přesto nasazovali svoje životy pro naši vlast. Nebyli to profesionálové a nebrali žádný žold. Věděli, že v případě dopadení budou krutě vyslýcháni, mučeni a popraveni. Přesto šli dobrovolně bojovat proti našim okupantům.

Čest jejich hrdinství!

Josef Nesvadba